

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجومعلم در مراکز تربیت معلم کشورهای کره
جنوبی، ژاپن، کانادا، فنلاند و ایران

**A Comparative Study of Teacher-Student Selection Criteria in
Teacher Training Centers in South Korea, Japan, Canada, Finland
and Iran**

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۱۰/۱۴، تاریخ ارزیابی: ۱۴۰۰/۱/۱۹، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۳/۱۲

**Dr. Toorun Soleimany, Azimeh
Motekalem, Dr. Yousef Namvar**

دکتر توران سلیمانی^۱، عظیمه متکلم^۲، دکتر یوسف
نامور^۳

Abstract: The aim of this study is to evaluate and compare the criteria for accepting teacher students in teacher training centers in Finland, Canada, Japan, South Korea and Iran. The approach to this qualitative research is that a comparative method has been used. The required data were identified, selected, organized, and then their similarities and differences were identified and compared and interpreted. According to the results of this study, the criteria for accepting students in teacher training centers of the mentioned countries with Iran are similar in cases such as using different types of exams and interviews, but the most important differences that could be mentioned in this field are the type of interview and its content is in these countries. Accordingly, part of the interview will be dedicated to the volunteer company in the actual teaching process (practical teaching). Also, using interview tools as a supplementary tool (not as the only tool for identifying qualified people) is one of the main features of using interview tools to determine worthy people in the teacher training centers of the mentioned countries which is somewhat different from the student-teacher selection process at Teacher Training University of Iran.

Keywords: teacher-student, Teacher Training University, comparative study, admission criteri.

چکیده: هدف پژوهش حاضر، بررسی و مقایسه معیارهای پذیرش دانشجو معلم در مراکز تربیت معلم کشورهای فنلاند، کانادا، ژاپن، کره جنوبی و ایران است. رویکرد حاکم بر این پژوهش کیفی است که از روش تطبیقی استفاده شده است. روش گردآوری داده ها در این پژوهش با توجه به کیفی بودن رویکرد پژوهش، استفاده از تکنیک گردآوری اسناد مکتوب است. در این روش، آثار و منابع مکتوب که به موضوع پژوهش مربوط می شوند، جهت شناسایی ویژگی های مورد نیاز، گردآوری و تحلیل می شوند. بنابراین کلیه منابع مکتوب شامل کتب، مقالات، پایان نامه ها و اسناد بالادستی که به نظام تربیت معلم هریک از این کشورها مربوط می شوند، گردآوری و تحلیل شدند. در قسمت تحلیل داده ها نیز، روش تحلیل توصیفی به کار گرفته شده است. داده های مورد نیاز از منابع موجود، انتخاب، سازماندهی و سپس شباهت ها و تفاوت های آنها مشخص و با یکدیگر مقایسه و تفسیر شدند. بر اساس نتایج این پژوهش، شرایط و معیارهای پذیرش دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای مذکور با ایران در مواردی از قبیل استفاده از انواع آزمون ها و مصاحبه شباهت دارند، اما مهم ترین تفاوت هایی که می توان در این زمینه بر شمرد نوع استفاده از مصاحبه و محتوای آن در این کشورها است. بر این اساس، توجه به مهارت های عملی و اختصاص بخشی از مصاحبه به شرکت داوطلب در فرایند تدریس واقعی (تدریس عملی) و بهره گیری از ابزار مصاحبه به عنوان یک ابزار تکمیلی (نه به عنوان تنها ابزار شناسایی افراد شایسته) از ویژگی های اصلی به کارگیری ابزار مصاحبه برای تعیین افراد شایسته در مراکز تربیت معلم کشورهای مذکور است که تا حدودی با فرایند انتخاب دانشجومعلم در دانشگاه فرهنگیان ایران، متفاوت است.

کلمات کلیدی: دانشجو معلم، دانشگاه فرهنگیان، مطالعه تطبیقی، معیارهای پذیرش.

^۱ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. Soleimany1351.99@gmail.com

^۲ دانشجوی دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. amotekalem@yahoo.com

^۳ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. Y.namvar@yahoo.com

مقدمه

امروزه تربیت معلم به عنوان یک حوزه پژوهشی در همه کشورهای جهان مورد مطالعه قرار می‌گیرد تا با فراهم ساختن رشد و توسعه معلمان و داوطلبان ورود به حرفه معلمی، زمینه رشد تعلیم و تربیت و ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری دانش آموزان فراهم شود. به عبارتی، بخش مهمی از رشد و موفقیت نسل نوجوان و جوان هر جامعه را که در مدارس حاصل می‌شود، به رشد و ارتقای معلمان تازه کاری مربوط می‌دانند که قرار هست بعد از آموزش، مسوولیت اصلی تربیت آنان را بر عهده بگیرند (لوگران^۱، ۲۰۱۰). از طرفی اهمیت معلمان در مقام معماران نسل آینده‌ی جامعه، ایجاب می‌کند تا فضایی فراهم شود که خردمندترین و کاردان‌ترین افراد جامعه در این شغل به کار گرفته شوند. در آموزش و پرورش هیچ تحولی به موفقیت ختم نمی‌شود مگر اینکه پیشاپیش در شیوه‌های کاری معلمان تحولی صورت گیرد. رمز بالندگی نظام‌های تعلیم و تربیت را باید در رشد و بالندگی معلم جستجو کرد (سمیعی نژاد، ۱۳۹۵).

علاوه بر آن، نظام آموزشی کارآمد برای رسیدن به هدف غایی، به ابزارهای مختلفی نیازمند است. یکی از مراکز مهم آموزش و پرورش در هر جامعه، مراکزی است که در آن معلمان مورد نیاز دوره‌های مختلف تحصیلی، تربیت می‌شوند. به عبارتی، برنامه ریزی برای تربیت و آموزش معلمان، از مهم‌ترین مسایل هر نظام آموزشی کارآمد است. با در نظر گرفتن چنین اولییتی، برای نظام تعلیم و تربیت، بهتر می‌توان به اهمیت معلمان پی برد (ملکی، ۱۳۹۱)؛ زیرا معلمان نقطه آغاز هر تحول آموزشی و پرورشی هستند و قادر هستند با دانش و مهارتی که کسب کرده‌اند، چهره محیط‌های آموزش و مدارس را دگرگون سازند و فضای مدارس را به فضای رشد و بالندگی روح‌افزا و لذت‌بخش مبدل کنند و با انتقال عناصر فرهنگی به نسل نوحاسته و اعمال روش‌های مناسب تربیتی، موجبات رشد شخصیت کودکان و نوجوانان را فراهم سازند. در واقع معلمان مهم‌ترین افراد در اجرای برنامه‌های مختلف آموزشی و تربیت هستند که در نظام آموزشی تدوین و طراحی می‌شوند و موفقیت این برنامه‌ها، بدون رشد و بالندگی آنها امکان پذیر نیست (کاسانا^۲، ۲۰۱۳). بی شک دانشگاه‌ها و مراکز مربوط به تربیت معلمان، به عنوان مراکزی هستند که باید معیارهای مناسب و کافی را برای گزینش افراد مناسب از بین کاندیداهای متعدد به کار بگیرند. در صورتی که از ایفای نقش خود امتناع ورزند، نمی‌توان کیفیت افراد گزینش شده و حتی معلمان آینده را تضمین کرد (رتس و لیمان^۳، ۲۰۰۹). بطور کلی، پیشرفت‌های حاصل شده در نظام‌های آموزشی که در کشورهای مختلف حتی در کشورهای در حال توسعه و جهان سومی اتفاق افتاده است، نشانه‌ای از رشد و پیشرفت و کفایت مراکز تربیت معلم

¹ Loughran

¹ Kosana

³ Raths & Lyman

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجو معلم در مراکز...

دارند(کاسانا، ۲۰۱۳). بنابراین بسیاری معتقدند که اگر در برنامه‌های تدوین شده مراکز تربیت معلم، دقت کافی اعمال نشود، ملاک و معیارهای مناسب در نظر گرفته نشود، این مراکز نمی‌توانند پاسخگوی نیازهای جامعه در تربیت معلمان کارآمد و ماهر باشند. علاوه بر آن هماهنگی ملاک‌های انتخاب با اهداف کلی نظام آموزشی از دیگر مواردی است که دست اندرکاران و متخصصان این حوزه حتما باید مد نظر قرار دهند(مانا،^۱ ۲۰۱۸).

در مجموع می‌توان گفت آنچه که از مرور و بررسی ادبیات پژوهش در این حوزه حاصل می‌شود این است که اگرچه شرایط تدریس و محیطی که معلمان در آن فعالیت می‌کنند، نقش مهمی در کارآمدی و بهره‌وری آنها دارد، اما شیوه‌های استخدام معلمان نیز یکی از این عوامل اصلی بشمار می‌رود(جانسون و هاوول^۲، ۲۰۰۹). بنابراین ایجاد شرایط مطلوب برای دستیابی به نتایج مثبت و کاربردی در فرایند یادگیری دانش آموزان در هر کشوری، نیازمند توجه ویژه به فرایند انتخاب و تربیت داوطلبان ورود به حرفه معلمی در مراکز تربیت معلم است. برای ایجاد چنین شرایط مطلوبی، توجه به مولفه‌هایی همچون چگونگی انتخاب داوطلبان شایسته، مهارت‌های مدیریتی داوطلبان ورود به حرفه معلمی، برنامه‌های درسی و بطور کلی فرایند یادگیری حرفه ای معلمان ضروری است(گراندواتر-اسمیت وماکلر^۳، ۲۰۰۹). برنامه‌های آمادگی معلمان وظیفه ارائه معلمان با کیفیت برای دانش آموزان سراسر کشور را بر عهده دارد. در این مسئولیت این ایده و دیدگاه وجود دارد که برنامه‌های آماده سازی معلمان نه تنها کیفیت آنها را آماده و تضمین می‌کنند بلکه برای جلوگیری از کاندیداهایی که قادر به تبدیل شدن به معلمان با کیفیت نباشند، باید به عنوان دروازه و فیلتر نیز عمل کنند. با توجه به این مساله، معیارهای پذیرش معنی‌دار و قابل اعتماد، برای برنامه‌های تربیت معلم و آمادگی معلمان ضروری است. بنابراین مولفه‌های مختلفی را برای انتخاب افراد شایسته در نظر می‌گیرند که در جوامع مختلف، متفاوت است. اما باید توجه داشت که داشتن مهارت بالا فقط داشتن گواهینامه و داشتن مدارک تحصیلی و برخورداری از سواد دانشی در یک موضوع خاص نیست. کیسی و چاپلندز^۴ (۲۰۰۷) نشان دادند که معلمانی که در دانش محتوا و پداگوژی و آموزش مهارت داشته باشند، ضمن داشتن مهارت‌های آموزشی و تدریس باید نگرش مثبت نسبت به حرفه معلمی داشته باشند. با توجه به این مساله، معیارهای پذیرش برنامه‌های آمادگی معلمان باید در همه زمینه‌ها تا حد مناسبی برای ورود به برنامه‌ها متمرکز شود. به عبارتی دقیق‌تر، تمام این صلاحیت‌ها و مهارت‌ها در معیارهای ورودی در نظر گرفته شوند. بنابراین

¹ Maunah

Johnson & Howell^۲

³ Groundwater-Smith & Mockler

⁴ Casey&Childs

برنامه‌های غربالگری به در نظر گرفتن استانداردهای لازم، باید زمینه ورود افراد مستحق به حرفه معلمی را فراهم کنند(کیسی و چاپلندز، ۲۰۰۷).

لذا با توجه به اهمیت انتخاب افراد شایسته برای حرفه معلمی، پژوهش حاضر قصد دارد از طریق بررسی و مقایسه معیارهای انتخاب دانشجویان در کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی و ژاپن با معیارها و شرایط انتخاب دانشجو معلم برای دانشگاه فرهنگیان ایران، به بهبود شرایط انتخاب و در نتیجه ارتقای کیفیت معلمان کمک کند. لذا در این پژوهش، از میان کشور های پیشرفته در حوزه نظام آموزشی و تربیت معلم، کشورهای مذکور به صورت هدفمند انتخاب می‌شوند. براساس معیارهای مختلفی، نظام های آموزشی کشورهای جهان هر سال رتبه بندی می‌شوند. گروهی با نام پیرسون^۱، با همکاری یونیسف به ارزیابی نظام آموزشی در کشورهای مختلف پرداخته که در آن معیارهای مختلفی در نظر گرفته شده است. در این رده بندی سعی شده کشورهای مختلف در مقایسه با پیشرفت سیستم آموزشی خود دسته بندی شوند. با در نظر گرفتن این موارد، پژوهش حاضر تلاش می‌کند تا به روشی نوآورانه و با بهره گیری از سنت مقایسه، ضمن بررسی معیارهای فرایند انتخاب و شرایط پذیرش دانشجو در کشورهای منتخب، از تجارب این کشورها برای بهبود شرایط انتخاب دانشجو در دانشگاه فرهنگیان ایران بهره گیرد.

همچنین هر سال، طبقه بندی دیگری توسط موسسه فرانسوی ارزیابی نظام‌های آموزشی با نام «پیزا^۲» صورت می‌گیرد که برخی از کشورهایی که در طبقه بندی‌های دیگر جزو ده کشور برتر هستند، در این طبقه بندی نیز همان شرایط را دارند. علاوه بر این طبقه‌بندی‌ها، معیارهای دیگری نیز برای انتخاب کشورها برای انجام مطالعه تطبیقی، در نظر گرفته می‌شوند که عبارتند از: قرار گرفتن در گروه کشورهای توسعه یافته، داشتن قدمتی طولانی در تاسیس مراکز تربیت معلم، ایفای نقش مراکز تربیت معلم در تربیت معلمان(حجم بیشتری از پرورش معلمان در این کشورها، برعهده مراکز تربیت معلم است)، در دسترس بودن منابع و برنامه های مراکز تربیت معلم. همچنین موفقیت در آزمون های بین المللی مثل آزمون تیمز^۳ و پرلز^۴ از دیگر معیارها است. ذکر این نکته در مورد کشورهای منتخب ضروری است که با توجه به غیرمتمرکز بودن نظام آموزشی در کشور کانادا و ایالتی محور بودن آموزش در این کشور و دانشگاه های فنلاند، برنامه‌های منتخب ایالات و دانشگاه های این کشورها با برنامه‌ها و شرایط انتخاب کشورهای کره جنوبی، ژاپن و ایران که نظامی متمرکز دارند، بررسی و مقایسه می‌شوند. به عبارتی بهتر، واحد تحلیل در این پژوهش برای کشورهای ایالت محور جهت مقایسه، ایالات و دانشگاه های منتخب

¹ Pearson

² PISA

³ TIMSS

⁴ PIRLS

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجو معلم در مراکز...

کشورهای کانادا و فنلاند است که با شرایط انتخاب دانشجو در کشورهای دیگر مقایسه می‌شود. بر این اساس، این پژوهش به دنبال پاسخ به این دو سوال اساسی است:

۱. معیارها و شرایط انتخاب دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی، ژاپن و ایران چگونه است؟

۲. چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی بین شرایط انتخاب دانشجو در کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی، ژاپن و ایران وجود دارد؟

روش پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر کیفی و روش مورد استفاده در آن روش تطبیقی (مقایسه ای) است و از الگوی بردی در آن استفاده می‌شود. در این الگو چهار مرحله توصیف، تفسیر، هم‌جواری و مقایسه اجرا می‌شود (فلیک، ۱۳۹۲). مدل توصیفی به یک رویکرد تحقیق اشاره دارد که در آن وضعیت گذشته یا حال یک موضوع یا پدیده را آنطور که بود یا هست، توصیف می‌کند (کاراسر^۱، ۲۰۱۲). در این پژوهش، کشورهای ژاپن، کانادا، کره جنوبی و فنلاند بصورت هدفمند و بر اساس معیارهایی که قبلاً به آنها اشاره شده، انتخاب می‌شوند. روش گردآوری و تحلیل داده‌ها در این پژوهش با توجه به کیفی بودن رویکرد پژوهش، استفاده از تکنیک گردآوری اسناد مکتوب است. در این روش، مواد مکتوب که به موضوع پژوهش مربوط می‌شوند، جهت شناسایی ویژگی‌های مورد نیاز، گردآوری و تحلیل می‌شوند. بنابراین کلیه منابع مکتوب شامل کتب، مقالات، پایان نامه‌ها و اسناد بالادستی که به نظام تربیت معلم هریک از این کشورها مربوط می‌شوند، گردآوری و تحلیل شدند. در قسمت تحلیل داده‌ها نیز، روش تحلیل توصیفی به کار گرفته شده است. براساس سوالات پژوهشی، چارچوبی برای تحلیل داده‌ها در نظر گرفته شد. براساس این چارچوب، داده‌های مورد نیاز از منابع موجود، انتخاب، سازماندهی و سپس شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها مشخص و با یکدیگر مقایسه و تفسیر شدند. در پژوهش حاضر واحد تحلیل، نظام تربیت معلم و صرفاً پذیرش دانشجو برای مراکز تربیت کشورهای منتخب است. به عبارتی کشورهای منتخب بر اساس این واحد تحلیل، با ایران مقایسه و موارد لازم مورد مقایسه قرار می‌گیرند. در مرحله اول به توصیف هریک از عوامل تحقیق (یعنی تربیت معلم کشورهای منتخب) پرداخته می‌شود، مرحله تفسیر شامل واری اطلاعاتی است که در مرحله قبلی به توصیف آنها پرداخته شد. در مرحله هم‌جواری نیز اطلاعات بررسی شده در مرحله قبل طبقه‌بندی شده و کنار هم قرار می‌گیرند و بالاخره در مرحله مقایسه موارد مطرح شده در مرحله قبل مورد بررسی و مقایسه قرار می‌گیرند و نتایج پژوهش نیز در این مرحله به دست می‌آید (بردی، ۱۹۶۶).

^۱ Karasar

یافته‌ها

سوال ۱. ۱. معیارها و شرایط انتخاب دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی، ژاپن و ایران چگونه است؟

-مرحله توصیف و تفسیر:

برای پاسخ به سؤال اول پژوهش با کمک مرحله اول و دوم روش جرج بردی در هر بخش ابتدا به توصیف و سپس به تفسیر اطلاعات پرداخته شده است.

معیارهای انتخاب دانشجو در مراکز تربیت معلم فنلاند

به طور کلی عناصر اصلی شایستگی‌های حرفه معلمی، دانش پداگوژیکی و دانش محتوایی است. در مراکز تربیت معلم فنلاند، صلاحیت چندبعدی و همه جانبه را در برنامه‌های آموزشی در نظر می‌گیرند. توسعه حرفه‌ای معلمان با تاکید بر تامل و توانمندسازی آنها، از موضوعات اصلی مراکز تربیت معلم کشور فنلاند است. هر دانشجو معلم باید در دوره آموزشی خود، یک پایان نامه در مقطع ارشد را تکمیل کند و این برنامه تا حدودی این کشور را از سایر کشورها متمایز می‌کند (کازیل و همکاران^۱، ۲۰۰۸).

در نظام آموزشی کشور فنلاند آموزش سواد در ابعاد مختلف در دوره‌های مختلف از اهمیت ویژه ای برخوردار است که کیفیت معلمان در تحقق این هدف اصلی بسیار مهم و حیاتی است (گارب، شیل و سالکانین^۲، ۲۰۱۶). نظام تعلیم و تربیت کشور فنلاند به عنوان یکی از بهترین‌های جهان شناخته می‌شود. دانش آموزان فنلاندی در آزمون‌های بین المللی به نمره های بالایی دست می‌یابند و معلمان فنلاندی برای بسیاری از همکاران‌شان در سراسر جهان الگوی اصلی هستند. حرفه تدریس یکی از حرفه‌های بسیار مورد علاقه در فنلاند است، بنابراین جای تعجب ندارد که رقابت بزرگی برای پذیرش در دانشکده‌های آموزش معلمان وجود دارد، فقط افراد توانمند می‌توانند معلم شوند و چندین شرط وجود دارد که باید قبل از اینکه یک داوطلب بتواند با موفقیت وارد دانشکده تربیت شود، برآورده شود. لازم است فرد دبیرستان را تمام کند و یک امتحان ارشد فارغ التحصیل را با افتخارات بگذراند. مشارکت داوطلبان در انواع فعالیت‌های برنامه‌های درسی علاوه بر ثبت نام در تربیت معلم، امتیاز دیگری به همراه دارد. داوطلبان باید مهارت‌های بین فردی بسیار خوبی را در هنگام ثبت نام نشان دهند. پس از امتحان فارغ التحصیلی، داوطلبان امتحان ورودی را می‌گیرند که دانش و مهارت‌های پداگوژیکی را آزمایش می‌کند. تعامل اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی نامزدها در شرایط آزمایشی مورد آزمایش قرار می‌گیرد که موقعیت‌های روزمره مدرسه را تقلید می‌کند (محیط مدرسه در آن شبیه سازی می

¹ Kaasila, Hannula, , Laine, & Pehkonen

² Garbe & Shiel & Sulkunen

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجومعلم در مراکز...

شود). آخرین مرحله‌ای که تنها بهترین افراد و نامزدها به آن می‌رسند مصاحبه‌ای است که در آن باید توضیح دهند که چرا آنها معلمی و تدریس را به عنوان حرفه آینده خود انتخاب کرده‌اند (سالبرگ، ۲۰۱۰).

از تابستان ۲۰۰۲ و ۲۰۰۳ پذیرش در تربیت معلم فنلاند بویژه برای گزینش معلمان دوره ابتدایی، با تغییراتی مواجه شد که شامل دو مرحله است. مرحله اول برنامه مشترک ملی بود که در آن متقاضیان از سراسر فنلاند می‌توانند به هر یک از موارد مربوط به برنامه تربیت معلم مراجعه و در آن شرکت کنند. در این مرحله امتیازاتی کسب می‌شود و آنرا معیاری برای ورود به مرحله بعدی قلمداد می‌کنند مرحله دوم پذیرش در مراکز تربیت معلم در این کشور در دوره ابتدایی در دانشگاه‌های مختلف تا حدی متفاوت بود. برای مثال دانشگاه هلسینکی^۲ برنامه‌ای را برای پذیرش دانشجو معلمان دوره ابتدایی تدارک دیده است که با دانشگاه‌های دیگر از قبیل تورکو و لاپلند^۳ این کشور تا حدی متفاوت است (کازبلا و همکاران، ۲۰۰۸).

در دانشگاه تورکو مراحل پذیرش از ۴ عنصر تشکیل شده است: (۱) یک آزمون جهت ارزیابی میزان آمادگی جهت تجزیه و تحلیل مسایل کلان آموزشی (۲) شرکت در کار گروهی برای ارزیابی مهارت‌های تعاملی داوطلبان (۳) ارزیابی از شخصیت فرد و خود تصویری وی (۴) شرکت در یک آزمون مربوط به ریاضیات و علوم که برای سنجش تفکر ریاضیات داوطلب طراحی و اجرا می‌شود. از طرفی روند پذیرش در مرحله دوم دانشگاه لاپلند به قرار زیر است: (۱) یک آزمون کتبی بر اساس منابع آموزشی معرفی شده (۲) شرکت در بحث گروهی (۳) انجام یک مصاحبه. در جلسه گروهی هر داوطلب باید یک موضوعی را مطرح کند، موضوع بحث را مدیریت و رهبری کند و در موضوعات مطرح شده توسط دیگران نیز مشارکت کند (سالبرگ، ۲۰۱۰).

روند پذیرش در مرحله دوم دانشگاه هلسینکی به ترتیب زیر است: (۱) تهیه مقاله‌های کوتاه در حوزه علوم تربیتی و بر اساس موضوعات مشخص شده، مرحله ۲ و ۳ این دانشگاه همانند روند پذیرش در دانشگاه همانند دانشگاه لاپلند است. همچنین دانشگاه هلسینکی برای داوطلبان حداقل مدت ۱۶ ماه، تجربه تدریس را به عنوان یکی از معیارهای اصلی در نظر می‌گیرد. در صورت نداشتن تجربه تدریس، باید ابتدا در آزمون کتبی موفق عمل کنند، سپس به فرایند مصاحبه وارد شوند و در فرایند تدریس مشارکت کنند (کازبلا و همکاران، ۲۰۰۸).

در مجموع می‌توان گفت که دانشجویان با توجه به یک فرایند دو مرحله‌ای انتخاب می‌شوند (سالبرگ، ۲۰۱۰):

¹ Sahlberg

² Helsinki (HU)

³ Turku (TU) and Lapland

گام اول: نیازمند یک نمره بالا در آزمون ورودی کالج ، میانگین بالا در طول تدریس و داشتن سطح بالا در فعالیت‌های فوق‌برنامه است.

گام دوم: دانشجویان در برنامه آموزش معلمان ۱۰ درصد از فارغ‌التحصیلان دوره متوسطه فنلاند را تشکیل می‌دهند و بایستی یک دوره ۵ ساله فوق‌لیسانس را برای اتمام این دوره بگذرانند. آموزش دانشگاه، آن‌ها را برای یک محقق بودن و شاغل شدن آماده می‌کند و شامل سهم عمده‌ای در فعالیت بالینی در یک مدرسه مدل است جایی که دانشجویان می‌آموزند که چگونه آموزش پژوهش - محور را ارائه دهند و بر مبتدی‌ها نظارت کنند(سالبرگ، ۲۰۱۰).

بطور کلی، فارغ‌التحصیل دوره متوسطه، برای ورود به مراکز تربیت معلم باید در یک دوره آزمون مربوط به انتقال به آموزش عالی شرکت کند و امتیازات لازم را در آن کسب کند. علاوه بر آن، داوطلب باید در فرایند مصاحبه شرکت کرده و نمونه از تدریس خود را برای کمیته بررسی ارائه کند. آزمون برگزار شده بیشتر توان و مهارت‌های دانش داوطلب را می‌سنجد و در مصاحبه علاوه بر این مهارت‌ها، توانایی‌هایی مانند برقراری ارتباط، مدیریت کلاس و قدرت تبیین و تفسیر و ... را مورد ارزیابی قرار می‌دهند. ضمن اینکه داوطلب پس از ورود به مراکز تربیت معلم، بصورت مستمر تحت نظر و بررسی قرار می‌گیرد و در صورتی که امتیاز لازم را کسب نکند، نمی‌تواند وارد حرفه معلمی شود(ایرسلان^۱، ۲۰۰۹).

ژاپن

ژاپنی‌ها یک کشور با نظم و انضباط هستند که برای افتخار و احترام قدم می‌گذارند و این خصوصیتی است که در سیستم آموزشی آنها تعبیه شده است. مسئولیت معلمان در آموزش دانش آموزان بسیار جدی گرفته می‌شود و انتظار می‌رود که آنها کاملاً حرفه خود را به دیگر حرفه‌ها ترجیح دهند. تعداد داوطلبانی که مشغول به انتخاب حرفه معلمی هستند ده برابر بیشتر از تعداد ظرفیت موجود است. هیات آموزش و پرورش تصمیمی را اتخاذ می‌کند که از این طریق متقاضیان پذیرش در تربیت معلم، مورد آزمایش قرار می‌گیرند. در ژاپن مشخص است که موفقیت یا عدم موفقیت آموزش به کیفیت معلمان بستگی دارد، بنابراین استعدادها برجسته و دارای مهارت‌های مناسب برای این حرفه انتخاب می‌شوند. داوطلبان باید در امتحان کتبی و پس از آن یک ارزیابی ویژه شرکت کنند. تأکید بر ارزیابی شخصیت است که می‌تواند از طریق مصاحبه و امتحانات عملی و خصوصیات و قابلیت‌های مهم در حرفه تدریس از جمله حس معلمی و تدریس، مهارت‌های مدیریتی و تجربه کاری قبلی مشخص شود. افرادی که واجد شرایط نیستند می‌توانند در مدارس نیز کار کنند اما باید مهارت و دانش خاصی داشته باشند تا

¹ Erarslan

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجو معلم در مراکز...

بتوانند در بهبود مشارکت دانش آموزان در جامعه مدرن سهیم باشند (کمسیون آموزش ژاپن، ۲۰۰۳).

حرفه معلمی و به طور کلی عمل تدریس در نظام آموزشی ژاپن یکی از عناصر اصلی و کارآمد به شمار می‌رود که نقش مهمی در کیفیت فرایند یادگیری در دوره های مختلف نظام آموزشی این کشور دارد (مرکز ملی کارآفرینی در آموزش و پرورش^۱، ۲۰۱۸). در نظام تربیت معلم ژاپن برنامه درسی ملی طراحی و اجرا می‌شود و در هر ۱۰ سال یک بار به صورت کلی مورد ارزیابی و تجدید نظر قرار می‌گیرد تا در صورت نیاز اصلاحات لازم در آن انجام گیرد. معلمان مدارس دولتی در این کشور، توسط شورای آموزش و پرورش و بر اساس برنامه ها و معیارهای تعیین شده آن انتخاب و در مراکز مربوط تحت آموزش قرار می‌گیرند. به طور کلی در کشور ژاپن ۳ نوع مدرک صلاحیت حرفه‌ای تدریس یا معلمی صادر می‌شود. بالاترین آن، به نام مدرک پیشرفته است که با درجه کارشناسی ارشد اعطا می‌شود. سطح بعدی مربوط به مدرک کارشناسی است که نسبت به سطح قبلی در سطح پایینی قرار دارد و پایین‌ترین سطح صلاحیت حرفه معلمی به گواهی نامه درجه دوم مربوط می‌شود که دارای اعتبار ۱۵ ساله است (اینگرسال، ۲۰۰۵).

به طور کلی، در کشور ژاپن و برای کسب صلاحیت‌های مربوط به شغل معلمی، شرایط و الزامات خاصی از طرف وزارت آموزش و پرورش این کشور طراحی شده است. در درجه اول، یک داوطلب باید برای ورود به حرفه معلمی، از یکی از دانشگاه‌های مربوط به زیرمجموعه تربیت معلم فارغ التحصیل شده باشد. علاوه بر آن، وی باید تمام اعتبارات و صلاحیت‌های مربوط به دوره های آموزشی - درسی و مهارت های تدریس را کسب کرده باشد. همچنین افراد داوطلب ورود به حرفه معلمی باید در یک دوره یک هفته‌ای مربوط به مهارت‌های پرستاری و مراقبت از دانش آموزان دوره ابتدایی شرکت کرده و صلاحیت‌های لازم را کسب کند. پس از کسب این صلاحیت‌ها، آموزش و پرورش در مورد به کارگیری و یا عدم استخدام وی تصمیم می‌گیرد (فوجیتا^۲، ۲۰۰۶).

از طرفی، افراد داوطلب باید در مجموعه‌ای از آزمون‌های طراحی شده توسط آموزش و پرورش این کشور شرکت کرده و باید امتیازات لازم را کسب کنند. این آزمون‌ها شامل مواردی از قبیل آزمون‌های کتبی، مصاحبه و آزمون‌های مهارتی است. آزمون‌های کتبی از بخش‌های متنوعی از قبیل روش‌ها و شیوه‌های تدریس، روانشناسی تربیتی، مهارت‌های آموزشی، مشاوره، دانش موضوعی، قوانین و مقررات آموزش و پرورش، مدیریت مدرسه و فرهنگ عمومی مدرسه تشکیل شده است. بعد از موفقیت در این مرحله، متقاضی باید در مصاحبه انفرادی نیز شرکت

¹ National Centre for Entrepreneurship in Education (NCEE)

² Fujita

کند. با توجه به رقابت زیاد بین فارغ التحصیلان ژاپنی برای ورود به حرفه معلمی، آنها سعی می‌کنند برای کسب صلاحیت‌های تعریف شده در کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی موسسات خصوصی نیز شرکت کنند (این‌گرسال، ۲۰۰۵).

معلمان ابتدایی، یک دوره دو ساله را در کالج‌های تربیت معلم می‌گذرانند و معلمان دبیرستان‌ها دوره‌ای چهارساله را در دانشگاه‌ها طی می‌کنند. اکثر معلمان دارای مدرک فوق دیپلم هستند و تقریباً ۷۵ درصد همه کالج‌ها و دانشگاه‌ها دوره مخصوص تربیت معلم را دارند. معلمان آموزش دیده، باید حداقل دو و حداکثر چهار هفته در مدرسه محل زندگی خود به تمرین معلمی بپردازند. آن‌ها در پایان دوره، گواهینامه دریافت می‌کنند.

کره جنوبی

حرفه تدریس در کره بسیار محبوب است زیرا اشتغال طولانی مدت، دستمزد خوب و شرایط کار را ارائه می‌دهد. تعداد مکان‌های موجود برای ورود به دانشکده براساس نیاز به استخدام معلمان است. داوطلبان از میان ۵٪ برتر دانش آموزانی که دبیرستان را گذرانده‌اند، انتخاب شده است که نشان دهنده کیفیت ورود به دانشکده‌های تدریس است. پذیرش در دانشکده‌های تربیت معلم شامل نمرات دبیرستان از موضوعات خاص و توصیه نامه معلمان است. متقاضیان باید از امتحان ورودی و پس از آن مصاحبه و بررسی نگرش داوطلبان در مورد حرفه و اخلاق معلم امتیازات لازم را کسب کنند (مرکز بین المللی آموزش کره، ۲۰۱۵).

در کشور کره جنوبی، آموزش پیش از خدمت معلمان در دو نوع انیستیتوی تربیت معلم انجام می‌گیرد: دانشگاه‌های آموزش برای تربیت معلمان ابتدایی و کالج‌های آموزشی تربیت معلمان دوره متوسطه. انتخاب و استخدام معلمان مدارس عمومی در کشور کره جنوبی توسط امتحان تعیین شده توسط دفاتر آموزش استانی و شهری انجام می‌گردد. آزمون استخدامی جهت مدارس عمومی مرکب از یک تست اولیه از فن آموزش و پرورش و حوزه تخصصی و نیز تست دیگری است، متشکل از یک تست سنجشی و مصاحبه (امراه و حکیم زاده، ۱۳۹۳).

در نظام تربیت معلم کره جنوبی، هر داوطلب باید تحصیلات مقدماتی یا تحصیلات معادل مدرک دیپلم را قبلاً کسب کرده باشند. وزارت آموزش و پرورش این کشور استعداد متقاضیان را برای ورود به حرفه ی تدریس از طریق یک آزمون استاندارد ارزیابی می‌کند (کیم، ۲۰۰۶). در نظام آموزشی کره جنوبی، هیچ محدودیت سنی برای کسب صلاحیت حرفه‌ای تدریس و معلمی وجود ندارد. برای کسب صلاحیت‌های حرفه ای معلمی، قبل از فارغ التحصیلی داوطلبان باید حدود ۱۴۰ ساعت در دوره های مختلف آموزشی شرکت کنند. این برنامه‌های آموزشی، دروس نظری، شیوه‌های تدریس و فعالیت های عملی متناسب با حرفه معلمی را شامل

¹ Kim

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجو معلم در مراکز...

می شود (اینگرسال، ۲۰۰۵). در جدول زیر خلاصه‌ای از فرایند کسب صلاحیت حرفه ای معلمان در کره جنوبی ارائه شده است:

جدول ۱. خلاصه نظام کسب صلاحیت حرفه‌ای معلمان در کشور کره جنوبی (اینگرسال، ۲۰۰۵)

معلم درجه ۱	معلم درجه ۲	نوع صلاحیت
اخذ صلاحیت بدون آزمون رسمی	اخذ صلاحیت بدون آزمون	روش کسب صلاحیت
– صدور گواهینامه استاندارد – ارزیابی صلاحیت فرد در محل کار (حین خدمت)	فارغ التحصیلان دوره ۴ ساله موسسات آموزشی، افرادی که دارای مدرک کارشناسی ارشد از مدارس آموزش عالی دارند	معیارهای لازم برای کسب صلاحیت
– شرکت در دوره‌های آموزشی تعریف شده و کسب حداقل ۶۰ امتیاز از آنها – ارتقا از گروه معلمان درجه ۲ از طریق کسب مهارت های فنی و شرکت در دوره های آموزشی پیشرفته	درخواست مجوز صلاحیت حرفه ای بدون شرکت در آزمون رسمی	روند کسب صلاحیت
ندارد	ندارد	محدودیت سنی
ارتقا بر اساس شرایط تعیین شده	رقابت آزاد	ارتباط با استخدام و اشتغال
–	– کمیته معلمان که مجوز صدور گواهینامه را تدوین می کند. – وضع مقررات از پیش تعیین شده در صورت محرومیت از تدریس و یا از بین رفتن صلاحیت حرفه‌ای.	نهاد نظارتی صدور صلاحیت حرفه‌ای

به طور کلی، صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمی در کره جنوبی برای افرادی صادر می‌شود که یا از مراکز تربیت معلم فارغ التحصیل شده باشند و یا اینکه از مراکز مربوط به تعلیم و تربیت مدرک کارشناسی ارشد را کسب کرده باشند (مرکز بین المللی آموزش کره، ۲۰۱۵).

پذیرش دانشجو معلم در کانادا

به توجه به غیر متمرکز بودن نظام آموزشی تربیت معلم در کشور کانادا، هر ایالتی تقریباً به طور مستقلی برنامه‌های آموزشی را برای مراکز تربیت معلم تدارک دیده است اما با این حال ویژگی‌های مشترکی در برنامه‌های ایالات مختلف وجود دارد و بسیاری از معیارهای در نظر گرفته شده برای پذیرش دانشجو ایالت اونتاریو^۱ به عنوان یکی از مهم‌ترین و پرجمعیت ترین ایالات کشور کانادا است که تربیت معلم در آن از قدمت زیادی برخوردار است. لذا با بررسی برنامه‌ها و معیارهای پذیرش آن می توان اطلاعات مفید و سودمندی از برنامه‌ها و معیارهای کل مراکز تربیت معلم کشور کانادا به دست آورد. برنامه‌های آموزشی و سیاست های کلی در اوایل قرن ۲۱ میلادی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته از جمله کشور کانادا به تغییر و تحولات اساسی همراه شد. در سال ۲۰۱۳، مسوول آموزش ایالت اونتاریو در کانادا آیین نامه جدید و معروف به ۱۳/۲۸۳ را به مراکز تربیت معلم معرفی کرد که بر اساس آن، طول آموزش در مراکز تربیت معلم از ۲ به ۴ سال افزایش یافت و میزان حضور و کسب تجربه عملی دانشجو معلمان در مراکز تربیت معلم و کلاس های آن، بیشتر شد(کیچن و پتراکا، ۲۰۱۵). علاوه بر آن، دولت نیز برای افزایش کیفیت کلاس‌های آموزشی، کاهش نرخ پذیرش افراد واجد شرایط از بین داوطلبان را اعلام کرد. بنابراین علاوه بر تغییرات ساختاری و اساسی اعمال شده در آموزش معلمان و در برنامه های تربیت معلم، تنظیم و اصلاح شیوه‌ها و معیارهای پذیرش دانشجو معلمان، با چالش‌هایی همراه بوده است(توماس و کین، ۲۰۱۵). لذا با توجه به تاکیدى که بر اهمیت شیوه‌ها و معیارهای پذیرش دانشجو معلمان در مراکز تربیت معلم کانادا می‌شود لذا این چالش ها را باید در نظر گرفت و در جهت اصلاح آن گام برداشت. برای نمونه مربیان و مدرسان تربیت معلم باید در وهله اول معیارها و ابزارهای گزینش دانشجومعلمان را شناسایی کنند(پتراکا و لی سیچ، ۲۰۱۴) و اینکه چگونه این ابزارهای آرایش گروه‌های مختلف دانشجویی را تحت تاثیر قرار می‌دهند(چاپلندز و همکاران، ۲۰۱۶). آنها باید الزامات لازم برای گزینش افراد شایسته را در نظر بگیرند. همانطور که روزنفلد، رایتر و نورمن(۲۰۰۴) نشان داده اند، در مورد چگونگی انتخاب افراد بهتر و متناسب با برنامه‌های مختلف آموزشی و تربیت از بین داوطلبان با ویژگی‌های مختلف، اختلاف نظرهای قابل ملاحظه‌ای وجود دارد(کیچن و پتراکا، ۲۰۱۶).

در کشور کانادا که مراکز تربیت معلم در آن، از قدمتی طولانی برخوردار است، تعداد متقاضیان برای ورود به حرفه معلمی همواره بیشتر است. به همین دلیل همواره بر انتخاب و

¹ Ontario

² Kitchen & Petrarca

³ Thomas & Kane

⁴ LeSage

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجوی معلم در مراکز...

گزینش دقیق معیارها برای گلچین افراد شایسته تاکید می‌شود. معیارهای گزینش و انتخاب معلمان نه تنها در کانادا، پذیرش داوطلبان را تحت تاثیر قرار می‌دهد، بلکه فرصت بهتر شدن را برای افراد راه یافته به مراکز تربیت معلم فراهم می‌کند (کیسی و چایلدرز، ۲۰۱۱). هر چند معیارهای پذیرش دانشجوی معلمان در مراکز و برنامه های مختلف، متفاوت است، اما بطور کلی اکثر برنامه ها، گزینش های خود را بر پایه «عملکرد مربوط به دوران قبل از دانشگاه» انتخاب می‌کنند (کمیته آموزش معلمان^۱، ۲۰۱۰):

- عملکرد مربوط به دوران قبل از دانشگاه (به عنوان مثال، معدل دوره متوسطه). متخصصان حوزه تعلیم و تربیت کانادا این ابزار به عنوان یکی از مهم ترین ابزارها در انتخاب دانشجوی معلمان می‌دانند و معتقدند به عنوان صافی اولیه عمل می‌کند (کیسی و چایلدرز، ۲۰۱۱).

- مقاله ها و نوشته هایی که نشان دهنده تجارب و علاقه فرد به حرفه تدریس باشند (این نوشته ها را گاهی پروفایل متقاضی هم می‌نامند).

این ابزار که به عنوان دومین ابزار پر کاربرد در انتخاب دانشجوی معلم در بیشتر دانشگاه های کانادا است، به عنوان پروفایل نوشتاری^۲ نیز خوانده می‌شود که در آن، متقاضی، تجارب مرتبط با حرفه تدریس خود را توصیف می‌کند و با تامل بر تجارب و خاطرات خویش، علاقه خود را به حرفه تدریس و معلمی نشان می‌دهد. پروفایل متقاضی ممکن است اطلاعاتی را در این زمینه در اختیار کمیته بررسی قرار دهد: موفقیت های قبیل دانشگاهی، ویژگی های شخصیتی، شرایط اشتغال و آموزش تا به حال، تجارب خدماتی، فعالیت با گروه های متنوع، توانایی زبانی و گفتاری، مهارت های ویژه و نقش رهبری. این نوع اطلاعات را در صورتی که داوطلب از قبل تهیه نکرده باشد، می‌توان از طریق مصاحبه هم از داوطلب به دست آورد (کیسی و چایلدرز، ۲۰۱۱). متخصصان کانادا از جمله کاسکی و همکاران^۳ (۲۰۰۱) معتقد هستند که این ابزار می‌تواند باعث برانگیخته شدن داوطلبان شود، کیفیت واقعی آنها را نشان دهد و مهارت های ارتباطی داوطلبان را به نمایش بگذارد. این ابزار برای اثبات توانایی ها و تعهدات فردی در موقعیت های قبلی ضروری است.

- توصیه نامه ها، نتایج مصاحبه ها و یا آزمون های استاندارد

بر اساس این معیارها افراد مسوول و کمیته تخصصی، امتیازات و نمرات افراد را محاسبه می‌کنند (کمیته آموزش معلمان، ۲۰۱۰).

در مجموع مدارک تحصیلی کلیه معلمان در کشور کانادا در مقاطع آموزشی ابتدایی و متوسطه به یکی از ۲ صورت ذیل است (کیسی و چایلدرز، ۲۰۱۱):

¹ Teacher Education Application Service. TEAS

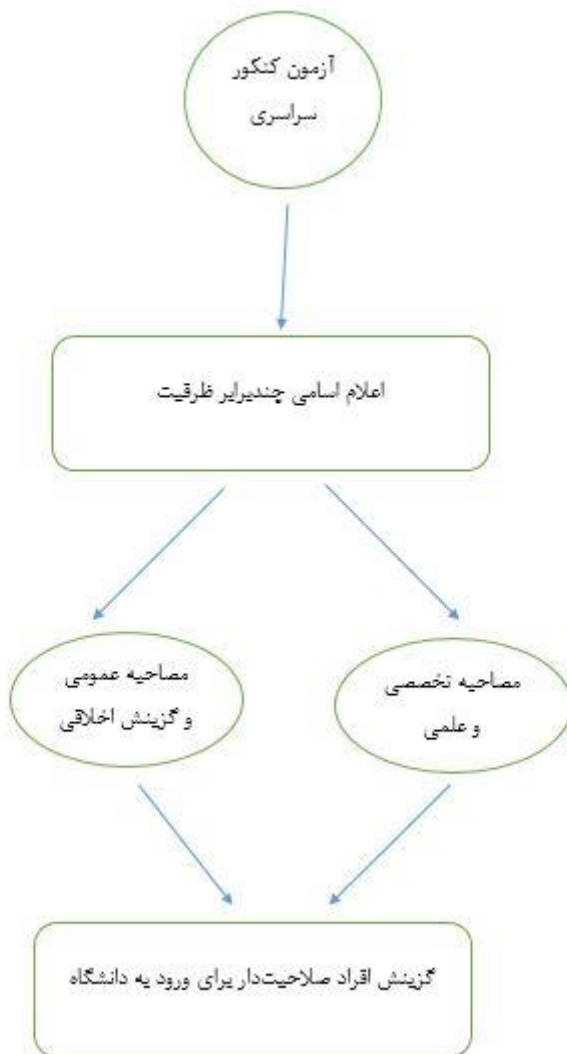
² written profile

³ Caskey et al

۱. کارشناسی آموزش و پرورش که در طی ۴ و یا ۵ سال (در کبک ۳ سال) ارائه شده است
۲. طی دوره آموزشی ۱ یا ۲ ساله پس از دوره کارشناسی که مدرک دوره آموزشی اعطا می‌گردد.

شرایط پذیرش دانشجو معلم در ایران

در حال حاضر حجم بیشتری از نیروهای مورد نیاز آموزش و پرورش در ایران از طریق مراکز تربیت معلم (با نام فعلی دانشگاه‌های فرهنگیان) انتخاب می‌شوند که داوطلبان پس از شرکت در آزمون سراسری، و کسب شرایط اولیه و امتیازات لازم، به مرحله بعدی یعنی مصاحبه وارد می‌شوند. از جمله مهمترین شرایط ورود به دانشگاه فرهنگیان می‌توان به این موارد اشاره کرد: دارا بودن سلامت کامل تن و روح برای حرفه معلمی، داشتن حداقل ۱۷ سال و حداکثر ۲۲ سال تمام، نداشتن سابقه محکومیت جزایی و کیفری، اعتیاد نداشتن به مواد مخدر، التزام به قانون اساسی جمهوری اسلامی، تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران (اساسنامه دانشگاه فرهنگیان، ۱۳۹۰، تبصره ۱ ماده ۲۰). همانطور که اشاره شد، انتخاب دانشجو برای مراکز تربیت معلم از بین داوطلبانی که در آزمون سراسری در کارنامه مجاز به انتخاب رشته‌های تحصیلی در مراکز تربیت معلم هستند، براساس نمره کل بالاتر و با توجه به نتایج صلاحیت‌های عمومی آنان و از طریق مصاحبه انجام می‌گیرد (دفترچه کنکور آزمون سراسری، ۱۳۹۷، ص ۴۰).
به طور کلی در نمودار زیر مسیر ورود افراد گزینش شده از میان چند برابر ظرفیت اعلام شده در کنکور سراسری آرایه شده است:

نمودار ۱. فرایند گزینش دانشجو معلم برای دانشگاه فرهنگیان در ایران

مرحله همجواری -

در ادامه، به منظور تفسیر و نتیجه‌گیری با استفاده از مرحله سوم و چهارم روش بردی که به هم‌جواری و مقایسه اطلاعات پرداخته و به سؤالات دوم پژوهش پاسخ داده شده است. در مرحله سوم یعنی مرحله همجواری در روش تطبیقی بردی، برای مقایسه بهتر شرایط و معیارهای پذیرش دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای مذکور با دانشگاه فرهنگیان ایران، معیارها و شرایط در قالب جدول زیر ارائه می‌شود:

جدول ۲. خلاصه شرایط و معیارهای پذیرش دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای فنلاند، کانادا، ژاپن،

کره جنوبی و ایران

معیارها و شرایط پذیرش		کشورها
<p>(۱) شرکت در یک آزمون جهت ارزیابی میزان آمادگی جهت تجزیه و تحلیل مسایل کلان آموزشی، (۲) شرکت در کار گروهی برای ارزیابی مهارت های تعاملی داوطلبان، (۳) ارزیابی از شخصیت فرد و خود تصوری وی، (۴) شرکت در یک آزمون مربوط به ریاضیات و علوم که برای سنجش تفکر ریاضیات داوطلب طراحی و اجرا می شود.</p>	<p>دانشگاه تورکو</p>	<p>فنلاند</p> <p>شرکت در آزمون سراسری و عمومی (مرحله اول)</p>
<p>(۱) شرکت در یک آزمون کتبی بر اساس منابع آموزشی معرفی شده، (۲) شرکت در بحث گروهی (در جلسه ی گروهی، هر داوطلب باید یک موضوعی را مطرح کند، موضوع بحث را مدیریت و رهبری کند و در موضوعات مطرح شده توسط دیگران نیز مشارکت کند). (۳) انجام یک مصاحبه.</p>	<p>دانشگاه لاپلند</p>	
<p>(۱) تهیه مقاله های کوتاه در حوزه علوم تربیتی و بر اساس موضوعات مشخص شده، مرحله ۲ و ۳ این دانشگاه همانند روند پذیرش در دانشگاه همانند دانشگاه لاپلند است. همچنین دانشگاه هلسینکی برای داوطلبان حداقل مدت ۱۶ ماه، تجربه تدریس را به عنوان یکی از معیارهای اصلی در نظر می گیرد. در صورت نداشتن تجربه تدریس، باید ابتدا در آزمون کتبی موفق عمل کنند، سپس به فرایند مصاحبه وارد شوند و در فرایند تدریس مشارکت کنند</p>	<p>دانشگاه هلسینکی</p>	
<p>- عملکرد مربوط به دوران قبل از دانشگاه به عنوان مهمترین ابزار و معیار برای انتخاب دانشجوی معلم (به عنوان مثال، معدل دوره متوسطه)</p> <p>- مقاله ها و نوشته هایی که نشان دهنده تجارب و علاقه فرد به حرفه تدریس باشند (این نوشته ها را گاهی پروفایل نوشتاری متقاضی هم می نامند). این ابزار به عنوان دومین ابزار</p>		<p>کانادا</p>

<p>پروفایل متقاضی اطلاعاتی را در این زمینه در اختیار کمیته بررسی قرار می دهد: موفقیت های قبل دانشگاهی، ویژگی های شخصیتی، شرایط اشتغال و آموزش تا به حال، تجارب خدماتی، فعالیت با گروه های متنوع، توانایی زبانی و گفتاری، مهارت های ویژه و نقش رهبری. این نوع اطلاعات را در صورتی که داوطلب از قبل تهیه نکرده باشد، می توان از طریق مصاحبه هم از داوطلب به دست آورد</p> <p>-توصیه نامه ها، نتایج مصاحبه ها و آزمون های استاندارد</p>	
<p>برخورداری از ویژگی های عمومی</p> <p>-پایان تحصیلات عمومی</p> <p>-ورود به یکی از دانشگاه های وابسته به وزارت آموزش و پرورش و یا مراکز تربیت معلم</p> <p>-موفقیت در آزمون تعیین صلاحیت حرفه ای</p> <p>- مصاحبه و امتحانات عملی و خصوصیات و قابلیت های مهم در حرفه تدریس از جمله حس معلمی و تدریس، مهارت های مدیریتی و تجربه کاری قبلی مشخص شود</p> <p>-وی باید تمام اعتبارات و صلاحیت های مربوط به دوره های آموزشی - درسی و مهارت های تدریس را کسب کرده باشد. همچنین افراد داوطلب ورود به حرفه معلمی باید در یک دوره یک هفته ای مربوط به مهارت های پرستاری و مراقبت از دانش آموزان دوره ابتدایی شرکت کرده و صلاحیت های لازم را کسب کند</p>	<p>ژاپن</p>
<p>-انتخاب داوطلبان از بین ۵۰ درصد دانش آموزان برتر دوره متوسطه</p> <p>-نمرات و پرونده تحصیلی دوره متوسطه و شرایط تحصیلی در موضوعات درسی مرتبط</p> <p>-توصیه نامه معلمان</p> <p>-آزمون ورودی</p> <p>-مصاحبه(بررسی نگرش داوطلبان در مورد حرفه و اخلاق معلمی)</p> <p>-شرکت در آزمون و جلسات تعیین صلاحیت پس از دوران تحصیلات دانشگاهی</p>	<p>کره جنوبی</p>
<p>پایان دوره آموزش عمومی(اخذ مدرک پیش دانشگاهی)</p> <p>موفقیت در آزمون کنکور سراسری</p> <p>موفقیت در مصاحبه گزینشی</p> <p>شرایط اختصاصی</p> <p>- پذیرش بومی</p> <p>-کسب حداقل نمره علمی کل ۶۵۰۰ و بالاتر در زیرگروه مربوط جهت مجاز شدن برای انتخاب رشته در گروه آزمایشی مربوط در آزمون سراسری</p> <p>-نداشتن هیچگونه رابطه استخدامی یا تعهد خدمت "دائم یا موقت" به نهادها و سازمان های دولتی و غیردولتی از آغاز تا پایان دوره تحصیل در دانشگاه</p> <p>- داشتن حداقل معدل کل ۱۴ در دوره متوسطه دوم "معدل سه پایه اول، دوم</p>	<p>ایران</p>

<p>و سوم " برای پذیرش دانشجو، ملاک عمل خواهد بود. -داشتن حداقل ۲۲ سال سن در بدو ورود به دانشگاه شرایط عمومی تابعیت جمهوری اسلامی ایران. اعتقاد به دین مبین اسلام یا یکی از ادیان شناخته شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. التزام به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. داشتن سلامت کامل روانی، جسمانی و توانایی انجام وظایف محوله، نداشتن سابقه محکومیت جزایی یا کیفری مؤثر، عدم اعتیاد به مواد مخدر، دخانیات و الکل و هر نوع مواد اعتیادآور</p>	
--	--

-مرحله مقایسه

در این مرحله از پژوهش، با توجه به مراحل قبلی و با استفاده اطلاعات گردآوری و تفسیر شده در مراحل قبلی، شرایط انتخاب دانشجو در مراکز تربیت معلم کشورهای مذکور با دانشگاه فرهنگیان ایران مقایسه و شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها ارایه می‌شود و به این ترتیب به سوال دوم پژوهشی پاسخ داده می‌شود.

۲. چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی بین شرایط انتخاب دانشجو در کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی، ژاپن و ایران وجود دارد؟

آنچه که در مورد تشابه بین کشورهای فنلاند، کانادا، کره جنوبی و ژاپن و ایران، در زمینه شرایط و معیارهای پذیرش دانشجو معلم در مراکز تربیت معلم می‌توان گفت این است که در تمامی این کشورها همانند ایران، مصاحبه حضوری به عنوان یکی از مهم‌ترین و پرکاربردترین ابزارهاست که برای انتخاب افراد شایسته به کار گرفته می‌شود. همچنین در تمامی این کشورها همانند ایران، به وضعیت جسمانی، فیزیکی و روانی داوطلبان توجه ویژه ای می‌شود و افراد مد نظر را از بین افراد سالم در ابعاد مختلف انتخاب می‌کنند. از طرفی، به کارگیری آزمون‌های استاندارد البته در انواع مختلف یکی دیگر از معیارها و ابزارهایی است که در بین این کشورها مشترک است هر چند که زمان بندی اجرای آزمون‌ها و نیز نوع آزمون‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است.

اما با وجود شباهت‌هایی در بین کشورهای مذکور و ایران در زمینه شرایط و معیارهای انتخاب دانشجو معلم، تفاوت‌های قابل ملاحظه ای در بین آنها وجود دارد. در کشور فنلاند برای گزینش افراد شایسته جهت ورود به مراکز تربیت معلم، دو مرحله کلی را در نظر گرفتند که در مرحله اول تمامی افراد داوطلب از سراسر کشور باید در آزمونی شرکت کنند و امتیاز لازم را کسب کنند. افرادی که از این مرحله با موفقیت عبور می‌کنند باید براساس شرایط و معیارهای

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجومعلم در مراکز...

تعریف شده دانشگاه‌ها انتخاب شوند. در این کشور هر دانشگاهی که برنامه‌های تربیت معلم را اجرا می‌کند، شرایط و معیارهای خاصی را تعریف می‌کند که نسبت به مراکز دیگر تفاوت‌هایی دارد. اما آنچه که در بین دانشگاه‌ها و مراکز تربیت معلم این کشور مشترک است توجه ویژه به قدرت تجزیه و تحلیل مسال آموزشی داوطلب، مهارت‌های مربوط به کارهای گروهی، مهارت‌های تعاملی و ارتباطی، مهارت‌های مربوط به موضوعات خاصی مثل ریاضیات و علوم بوهزه برای داوطلبان معلمی در دوره ابتدایی است. برای سنجش این مهارت‌ها در بین داوطلبان نیز از ابزارهای متنوعی از قبیل انواع آزمون‌ها (آزمون‌های علمی عمومی، آزمون شخصیت، آزمون مهارت‌های ریاضیات، مصاحبه حضوری، تدریس عملی و تهیه مقاله‌های کوتاه در زمینه موضوعات مشخص شده استفاده می‌شود.

در کشور کانادا آنچه که می‌توان در زمینه شرایط و معیارهای پذیرش دانشجو معلم اشاره کرد که نسبت به دانشگاه فرهنگیان ایران متفاوت است این است که در این کشور به عملکرد قبل از دوره دانشگاه داوطلب توجه ویژه‌ای دارند، از نوشته‌ها و مقاله‌های تهیه شده توسط داوطلب استفاده می‌کنند تا تجارب وی و نیز مهارت‌های تدریس او را ارزیابی کنند. به توصیه‌نامه‌های معلمان دوره آموزش عمومی (قبل از دانشگاه) توجه ویژه دارند، از انواع آزمون‌های برای سنجش مهارت‌های داوطلبان استفاده می‌کنند و مهم تر از همه ابزار مصاحبه را به عنوان یک ابزار تکمیلی در کنار ابزارهای اشاره شده به کار می‌برند.

در کشور ژاپن برای انتخاب افراد شایسته جهت ورود به مراکز تربیت معلم، علاوه بر توجه به معیارهایی از قبیل پایان دوره آموزش عمومی (دیپلم) و ویژگی‌های عمومی داوطلبان، موارد دیگری در نظر گرفته می‌شود که تا حدودی نسبت به کشور ایران متفاوت است. در این کشور برای انتخاب افراد مناسب از بین داوطلبان ورود به مراکز تربیت معلم، از انواع آزمون‌های عملی بهره گرفته می‌شود، مهارت‌های مدیریتی و مهارت‌های مراقبتی (به ویژه در دوره ابتدایی) در کنار دیگر مهارت‌های تدریس، در اولویت قرار می‌گیرد. همچنین برای اینکه به مهارت‌های داوطلبان توجه ویژه‌ای شود و شایسته سالاری در انتخاب افراد مراعات شود، تجارب کاری داوطلب که در سال‌های قبل داشته، مد نظر قرار می‌گیرد و به طور دقیق بررسی می‌شود. در صورتی که شواهدی برای ارایه نباشد، از طریق شرکت در مصاحبه‌های عملی، این مهارت‌ها بررسی می‌شوند.

در کشور کره جنوبی فرایند انتخاب دانشجومعلم برای مراکز تربیت معلم، علاوه بر اینکه شباهت‌هایی با کشور ایران دارد، تفاوت‌هایی نیز وجود دارد. در این کشور، نمرات و پرونده‌های تحصیلی به عنوان اولین و مهم‌ترین ابزار سنجش داوطلبان به کار می‌رود. افراد مورد نظر برای ورود به مراکز تربیت معلم در این کشور از بین ۵۰ درصد داوطلبان برتر کل کشور انتخاب

می‌شوند، توصیه نامه های معلمان برای داوطلبان امتیاز ویژه‌ای دارد، مصاحبه‌های حضوری را به عنوان ابزاری برای بررسی نگرش داوطلبان در زمینه حرفه معلمی و تدریس در نظر می‌گیرند. به طور کلی در فرایند انتخاب افراد مورد نظر برای ورود به مراکز تربیت معلم در کشورهای فنلاند، کانادا، ژاپن و کانادا، داوطلبان باید پس از کسب امتیازات لازم و حضور در این مراکز و گذراندن دوران دانشگاه به طور موفقیت آمیز، باید در آزمون‌ها و جلسات تعیین صلاحیت معلمی شرکت کنند و مدارک لازم را برای حرفه معلمی کسب کنند. به عبارتی بهتر، معیارها و شرایط در نظر گرفته شده پس از دوره آموزش عمومی (دیپلم) به عنوان شرایط اولیه در نظر گرفته می‌شود و افراد باید پس از ورود به تربیت معلم و اتمام موفقیت آمیز این دوره، بتواند صلاحیت‌های حرفه‌ای و اخلاقی را برای حرفه معلمی کسب کنند.

نتیجه‌گیری

همانطور که قبلا نیز گفته شده است، هدف پژوهش حاضر، بررسی و مقایسه فرایند جذب دانشجومعلم برای مراکز تربیت معلم کشورهای فنلاند، کانادا، ژاپن، کره جنوبی با ایران است. برای این هدف، آثار و منابع مربوط به کشورهای مختلف بررسی شده است. شرایط و معیارهای انتخاب دانشجومعلم در هر کدام از این کشورها بررسی و با شرایط و معیارهای انتخاب در دانشگاه فرهنگیان ایران مقایسه شد. بر اساس نتایج این پژوهش، شرایط و معیارهای انتخاب دانشجومعلم در کشورهای مذکور در مواردی با شرایط و معیارهای انتخاب دانشجومعلم در ایران تشابه دارد. براساس این پژوهش، استفاده از آزمون‌های متعدد و استاندارد در همه این کشورها وجود دارد. از طرفی مصاحبه به عنوان مهم‌ترین و پرکاربردترین ابزار در فرایند انتخاب افراد شایسته برای حرفه معلمی در همه این کشورها به کار می‌رود. اما نوع استفاده از مصاحبه و محتوای آن در این کشورها با فرایند انتخاب در ایران، تفاوت دارد. بر این اساس، توجه به مهارت‌های عملی و اختصاص بخشی از مصاحبه به شرکت داوطلب در فرایند تدریس واقعی (تدریس عملی) و بهره‌گیری از ابزار مصاحبه به عنوان یک ابزار تکمیلی (نه به عنوان تنها ابزار شناسایی افراد شایسته) از ویژگی‌های اصلی به کارگیری ابزار مصاحبه برای تعیین افراد شایسته در مراکز تربیت معلم کشورهای مذکور است که تا حدودی با فرایند انتخاب دانشجومعلم در دانشگاه فرهنگیان ایران، متفاوت است. بر اساس یافته‌های این پژوهش، برخورداری از ویژگی‌های عمومی، موفقیت در آزمون تعیین صلاحیت‌های حرفه‌ای، موفقیت در مصاحبه مربوط به مهارت‌های عملی معلمان، از مهم‌ترین معیارهای پذیرش افراد در حرفه معلمی در ژاپن است. همچنین در کره جنوبی، معلمان با توجه به اهمیتی که این شغل در جامعه دارد، از بین ۵۰ درصد دانش آموزان برتر دوره متوسطه انتخاب می‌شوند. علاوه بر آن، شرایط تحصیلی در دوره متوسطه، شرکت در آزمون ورودی، شرکت در مصاحبه عملی از جمله معیارهای پذیرش

مطالعه تطبیقی معیارهای انتخاب دانشجومعلم در مراکز...

افراد برای ورود به حرفه معلمی هستند. در عین حال، در کشور کانادا، عملکرد مربوط به دوران قبل از دانشگاه به عنوان مهم‌ترین ابزار و معیار برای انتخاب دانشجومعلم است. شرکت در یک آزمون جهت ارزیابی میزان آمادگی جهت تجزیه و تحلیل مسایل کلان آموزشی، شرکت در کار گروهی برای ارزیابی مهارت‌های تعاملی داوطلبان، ارزیابی از شخصیت فرد و خود تصویری وی و شرکت در یک آزمون مربوط به ریاضیات و علوم که برای سنجش تفکر ریاضیات داوطلب طراحی و اجرا می‌شود، از مهم‌ترین شاخص‌های مورد نظر برای جذب دانشجو معلم در کشور فنلاند است.

علاوه بر آن، بر اساس نتایج این پژوهش، شرکت در فرایند انتخاب و گزینش جهت ورود به مراکز تربیت معلم و دانشگاه‌های مربوط به وزارت آموزش و پرورش، تنها شرایط و معیارهای ورود به حرفه معلمی در کشورهای مورد مطالعه نیست. بلکه داوطلبان علاوه بر اینکه باید در فرایند انتخابی قبل از ورود به دانشگاه شرکت کرده و امتیازات لازم را کسب کنند و معیارها و شرایط لازم را برای ورود به این مراکز از خود نشان دهند، پس از پایان دوران دانشگاه، حتماً باید در فرایند تعیین صلاحیت شرکت کرده و امتیازات و مدارک لازم را کسب کنند. فرایند کسب صلاحیت برای ورود به حرفه معلمی در این کشورها نیز در مرحله پس از پایان دوران دانشگاهی بر اساس معیارها و شرایط تعریف شده انجام می‌گیرد. بنابراین بر اساس یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود که با تشکیل کارگروه تخصصی، معیارها و شرایط پذیرش دانشجو در کشورهای موفق بررسی شده و نتایج این بررسی در فرایند انتخاب دانشجو در دانشگاه فرهنگیان ایران به کار گرفته شود و از طریق بومی سازی این معیارها بتوان کیفیت انتخاب دانشجو در این دانشگاه را ارتقا داد. علاوه بر آن پیشنهاد می‌شود که در قالب پژوهش‌های دیگری شرایط انتخاب دانشجو در مراکز تربیت معلم در سایر کشورهای موفق بررسی و از نتایج و یافته‌های آن در جهت بهبود شرایط گزینش دانشجو در دانشگاه فرهنگیان استفاده شود.

منابع:

- امراه، امید. حکیم زاده، رضوان (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی نظام ارزیابی کیفیت برنامه درسی تربیت معلم در کشورهای کره جنوبی، انگلستان و ایران. دو فصلنامه مطالعات برنامه درسی در آموزش عالی. ۵(۹)، ۲۵-۷.
- سمیعی نژاد، بیژن (۱۳۹۵). طراحی الگوی تامین و تربیت معلم تراز جمهوری اسلامی ایران در دوره ابتدایی و دلالت های اجرای آن. رساله دکتری، دانشگاه خوارزمی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- فلیک، اووه (۱۳۹۲). درآمدی بر تحقیق کیفی، مترجم هادی جلیلی. تهران: نشر نی.
- ملکی، حسن (۱۳۹۱). صلاحیت های حرفه ای معلمان. تهران: انتشارات مدرسه.
- Beredy, G.F. 1966. Comparative Method in Education . New York: Winston Press.
- Casey, C., & Childs, R. A. (2011). Teacher Education Admission Criteria as Measure of Preparedness for Teaching. CANADIAN JOURNAL OF EDUCATION 34, 2 : 3-20.
- Casey, C. E., & Childs, R. A. (2007). Teacher education program admission criteria and what beginning teachers need to know to be successful teachers. Canadian Journal of Educational Administration and Policy, 67, 1 – 23. Retrieved from <http://umanitoba.ca/publications/cjeap/>.
- Caskey, M. M., Peterson, K. D., & Temple, J. B. (2001). Complex admission selection procedures for a graduate pre-service program. Teacher Education Quarterly, 28(4), 7-21.
- Center on International Education Benchmarking, South Korea. (2015). Teacher and Principal Quality, 2015. [URL: http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-teacher-and-principal-quality/](http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/south-korea-overview/south-korea-teacher-and-principal-quality/).
- Educational Testing Service in Japan. (2003). Preparing Teachers around the World, Policy Information Center. Japan, Education Center.
- Erarlan, A. (2009). Finland's Pisa Reasons for Success: Lessons for Turkey to be taken. Balikesir University. Journal of Electronic Science and Mathematics Education, Faculty of Education Necatibey (EFMED) 3 (2), 238-248.
- Fujita, H. (2006). Where is education reform going? Iwanami-Shoten.

Garbe C, Lafontaine D, Shiel G, Sulkunen S (2016). Literacy in Finland: Country report. Children and adolescents. European Literacy Policy Network (ELINET).

Groundwater-Smith, S., & Mockler, N. (2009). Teacher professional learning in an age of compliance: Mind the gap . Dordrecht, The Netherlands: Springer.

Ingersoll, R. (2005) A Comparative Study of Teacher Preparation and Qualifications in Six Nations. Research Reports are issued by CPRE to facilitate the exchange of ideas among policymakers, practitioners.

Johnson, G., & Howell, A. (2009). Change in pre-service teacher attitudes toward contemporary issues in education. *International Journal of Special Education*, 24, 35–41.

Kaasila, R. Hannula, S. M. Laine, A & Pehkonen, E. (2008). Evaluating admission procedures for teacher education in Finland. *Teaching Mathematics and Computer science*, 6(1), 231-243.

Kim, E. (2006). The supply and demand of elementary and secondary teachers in the midst of change of school education. Seoul: KEDI.

Kitchen, J. & Petrarca, D. (2015). Teacher education in Ontario: On the cusp of change. In T. Falkenberg (Ed.), *Handbook of Canadian teacher education research: Initial teacher education* (pp. 62-76). Ottawa, ON: Canadian Association for Teacher Education.

Kossana, N. (2013). National Science Education standards and preservice programs in the USA. *Journal of Curriculum studies (J.C.S)* 7 (27), 21-44.

Loughran, J. J. (2010). What expert teachers do: Teachers' professional knowledge of classroom practice . Sydney, Australia/London: Allen & Unwin/Routledge.

Maunah, B. (2018). The Contribution of Family and Community Education in Realizing the Goals of School Education, *American Journal of Education and Learning*, 4(2), 292-301.

National Centre for Entrepreneurship in Education (NCEE) (2018).

“Japan: Teacher and Principal Quality” <http://ncee.org/what-we-do/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/japan-teacher-and-principal-quality> was provided on 28 January 2018.

Petrarca, D. & LeSage, A. (2014). Should it stay or should it go? Re-considering the pre-service teacher education admissions interview. In. S. Van Nuland (Ed.), *Proceedings of International Conference on Education for Teaching World Assembly, 2014* (pp. 252 – 261). Oshawa, ON: University of Ontario Institute of Technology.

Raths, J., & Lyman, F. (2003). Summative evaluation of student teachers: An enduring problem. *Journal of Teacher Education*, 54(3), 206-216.

Sahlberg, P. (2010). *Secret to Finland's Success: Educating Teachers*, Stanford Center for Opportunity Policy in Education– Research Brief.

Teacher Education Application Service. (2010). *TEAS 2011 instruction booklet*.

Retrieved from the Ontario Universities' Application Centre website:

<http://www.ouac.on.ca/teas/>.

Thomas, L., & Kane, R. (2015). Reforms in teacher education in Quebec and Ontario: Restructuring vs reconceptualization. In L. Thomas & M. Hirschhorn (Eds.), *Change and progress in Canadian teacher education: Research on recent innovations in teacher preparation in Canada* (pp. 158-188). Ottawa, ON: Canadian Association for Teacher Education.